

Mobilisatiedoden

Deel 6

Oorlogsslachtoffers Nederlandse burgers 1 september 1939 – 9 mei 1940

26 doden

Inleiding

Overzicht

Samenstelling Bart FM Droog

Uitgeverij Oorlogsdoden, IJsselstein, 2023

Inleiding

Dit e-boek is een bewerking van een oorspronkelijk op 17 oktober 2018 verschenen bijlage bij het *The Post Online*-artikel 'Onderzoek: 431 Nederlandse oorlogsslachtoffers van WOII niet erkend'.¹

Het mag een godswonder genoemd worden dat 'slechts' een twintigtal burgers uit het Koninkrijk der Nederlanden in de periode 1 september 1939 – 9 mei 1940 ten gevolge van de oorlogsomstandigheden aan wal² omkwamen. Want hoewel het Koninkrijk formeel tot 10 mei 1940 neutraal was, waren de gevolgen van de op 1 september 1939 uitgebroken Tweede Wereldoorlog in, rond en boven het rijk te merken.

De legermacht, van circa 50.000 tot circa 281.000 man aangezwollen, bestond niet alleen uit bedaarde en bedachtzame militairen. Ook gemobiliseerde gekken en roekeloze jongemannen kregen plots de beschikking over vuurwapens en gemotoriseerde voertuigen. Dat kostte tenminste vijftien burgers het leven.

Onontplofte munitie, aangespoelde zeemijnen en prematuur ontploffende springladingen eisten ook hun tol. Tenminste vier burgers kwamen daardoor om het leven – 'verrassend' weinig, gezien het grote aantal bijna-ongelukken en ongelukken waarbij 'enkel' ledematen of onroerend goed verloren ging, zoals in Huisduinen, Den Helder en op Texel. Ook kabels van losgeslagen Britse en Duitse versperringsballons richtten op wonderbaarlijke wijze alleen materiële schade aan.

Het 'geringe' aantal slachtoffers door oorlogsgeweld laat zich verder verklaren door de barre winterse omstandigheden, die het Europese gedeelte van het Koninkrijk in januari en februari 1940 in hun greep hielden. Daardoor werd er beduidend minder geoefend, gevlogen en voorzichtiger gereden – zo er al gereden kon worden.

Ook het níet invoeren van algehele verduistering heeft veel slachtoffers voorkomen, maar niet alle: in dit onderzoek kwamen we één dodelijk en één zwaargewond slachtoffer³ van verduisteringsoefeningen tegen.

De in dit onderzoek getoonde dode burgerslachtoffers vormen de ondergrens: veel gevallen, waarbij zwaargewonden na enkele dagen of weken aan hun verwondingen bezweken, haalden niet de kranten en bleven dus buiten ons blikveld.

Bart FM Droog, april 2023

Met dank aan Sven Maaskant, Nederlands Instituut voor Militaire Historie, Den Haag, en Ludmilla van Santen, Stichting Memorial voor Damslachtoffers 7 mei 1945.

---

1 <https://tpo.nl/2018/10/17/onderzoek-431-nederlandse-oorlogsslachtoffers-van-woii-niet-erkend/>

2 A an wal – want tweehonderdenzestig andere burgers kwamen op zee om (zie [Koopvaardij- en visserijverliezen](#)).

3 Botsing bij verduistering te Hilversum. Motorrijder zwaar gewond. *De Telegraaf*, Amsterdam, 14-11-1939.

Overzicht

Klik op de datum om direct naar de beschrijving van het desbetreffende incident te gaan.
Incidenten en doden in rood niet meegeteld.

Datum	Soort incident	Locatie	Doden	Blz.
5 september 1939	Schuilkelderongeval	Hilversum	1	4
6 september 1939	Verduisteringsoefening	Finsterwolde (Gr)	1	5
21 september 1939	Verkeersongeluk	Den Haag	1	6
24 september 1939	Vermist na arrestatie?	Zalesczyki (P)	1?	7
26 september 1939	Luchtvaart-incident	Bij Helgoland	1	8
2 oktober 1939	Verkeersongeluk	Amersfoort	1	9
15 oktober 1939	Verkeersongeluk	Klimmen (L)	1	10
16 oktober 1939	Schietincident	Budel	1	11
23 oktober 1939	Verkeersongeluk	Magelang (Java)	1	12
25 oktober 1939	Zelfmoordaanslag?	Batavia (Ned. Indië)	8	12
4 november 1939	Vliegtuigcrash	Bij Ambon (Ned. Indië)	1 +4	13
10 november 1939	Ongeluk met explosief	Bellingwolde (Gr)	1	14
12 november 1939	Verkeersongeluk	Veendam	1	15
16 november 1939	Verkeersongeluk	Erp (N.B.)	1	16
4 december 1939	Schietincident	Bergentheim (Ov)	1	17
10 december 1939	Verkeersongeluk	Zeist	1	18
17 december 1939	Schietincident	Neede (Gelderland)	1	20
26 januari 1940	Verkeersongeluk	Groningen	1	20
9 februari 1940	Schietincident	Vlodorp (L)	1	21
26 februari 1940	Verkeersongeluk	Woudenberg (U)	1	22
26 februari 1940 (2)	Verkeersongeluk	Zeist	1	23
7 maart 1940	Vliegtuigbom	Schiermonnikoog	3	24
27 maart 1940	Schietincident	Hoogland (U)	1	26
29 maart 1940	Verkeersongeluk	Weltevreden (Java)	1	27
10 april 1940	Verkeersongeluk	Rotterdam	1	28
24 april 1940	Dienstongeluk	Bandoeng (Ned. Indië)	1	29
27 april 1940	Verkeersongeluk	Eindhoven	1	30
		Totaal	26	

De vermissingszaak van 24 september 1939, waar vrijwel alle kranten op 10 oktober 1939 over berichtten, berust met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op geruchten. De 'vermiste' Nederlandse journalist is dan ook niet meegeteld als slachtoffer.

Het slachtoffer van het incident van 26 september 1939 is niet meegeteld, daar hij de Zweedse nationaliteit bezat. Hij behoort tot de meer dan 200 Zweedse slachtoffers die door oorlogsgeweld omkwamen in de periode 1 september 1939 – 9 mei 1940.

1939-1940   Nederlandse vrijwilligers in Finland   31

5 september 1939. Schuilkelderongeval. Hilversum. 1 dode.

“Op noodlottige wijze is hedenmiddag een inwoner van Hilversum bij het treffen van voorzieningen voor de luchtbescherming om het leven gekomen. De 31-jarige heer De Boer was in den tuin van zijn woning aan den Middenweg bezig met het graven van een schuilkelder onder een betonnen plaat, die afkomstig was van een afgebroken garage.

Hij groef het zand onder de plaat weg en wierp het op het betonnen dek. Onder den druk van het zand stortte de betonnen vloer echter in, den heer De Boer bedelvend onder een zwaren last van ineengebrokkelde steen en zand.

Op het hulpgeroep van huisgenooten en omwonenden schoten spoedig eenige mannen toe, die terstond met het uitgravingswerk begonnen. Ook militairen hielpen en na twintig minuten slaagde men erin het slachtoffer te voorschijn te brengen. Langdurige toepassing van kunstmatige ademhaling mocht niet baten, het slachtoffer bleek reeds te zijn overleden.” (*Algemeen Handelsblad*)

[B1] Johannes Hermanus Franciscus de Boer. 31 jaar.

Geboren op 24 juni 1908 te Leeuwarden.

Overleden op 5 september 1939 te Hilversum.

Hij was gehuwd met Maria Angelica van Thielen.

Archieven Burgerlijke Stand.

Hilversummer om het leven gekomen bij het maken van een schuilkelder. *Algemeen Handelsblad*, Amsterdam, 06-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010664793:mpeg21:a0093>

Bij het maken van een schuilkelder om het leven gekomen. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 06-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010676856:mpeg21:a0109>

Beschermt Uw leven
bij event. **LUCHTAANVALLEN** in
een **SCHUILKELDER** van de
N.V. Schokbeton te Zwijndrecht
Inlichtingen worden gaarne verstrekt
door onzen *Vertegenwoordiger den*
Heer G. F. ten Broeke, p/a.
Beekstraat **65**, ARNHEM, Tel. 22265

Advertentie uit de *Arnhemsche Courant*, 1 september 1939.

6 september 1939. Verduisteringsoefening. Finsterwolde. 1 dode.

In het Oost-Groningse dorp Finsterwolde vindt een luchtbeschermingsoefening plaats. 's Avonds blijven de straatlantaarns uit en auto's rijden zonder licht. Dat gaat mis: een 18-jarige motorrijder ziet daardoor een tegemoetkomende auto over het hoofd. Hij knalt er bovenop. Hij en zijn passagier raken daardoor zwaargewond. De motorbestuurder overlijdt op 7 september 1939 in het ziekenhuis van Winschoten. De passagier, de eveneens 18-jarige J. van der Laan uit Winschoten, overleeft.

[B2] **Aalf Dammer**. 18 jaar.

Geboren op 20 april 1921 te Winschoten.

Overleden op 7 september 1939 te Winschoten.

Begraaven op Begraafplaats Hofstraat Winschoten.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Motor rijdt tegen onverlichte auto. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 07-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010676857:mpeg21:a0036>

Alle lichten gedoofd. Motorrijder verongelukt. *De Telegraaf*, Amsterdam, 07-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579555:mpeg21:p014>

Ernstig verkeersongeluk tijdens luchtbeschermingsoefening. *Leeuwarder Nieuwsblad*, Leeuwarden, 08-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010743481:mpeg21:a0094>

Harm Selling. Begraafplaats Winschoten Hofstraat. Genealogie Winschoten.nl [gezien 02-09-2018].

<https://genealogiewinschoten.nl/begraafplaatsen/begraafplaats-hofstraat/d>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

21 september 1939. Verkeersongeval. Den Haag, 1 dode.

“[Een] Militaire vrachtwagen, bestuurd door den 28-jarigen militair A.J.D., reed een wielrijder, den 45-jarigen N. van V. uit de Van Speykstraat aan, waardoor de wielrijder tegen de straat werd gesmakt en vrijwel oogenblikkelijk overleed. (...) In verband met de vele klachten, welke er den laatsten tijd komen over het wilde en onbesuisde rijden van militaire bestuurders, waardoor het op sommige punten bepaald gevaarlijk is, zich als burger op den weg te wagen, worden vooral in Den Haag, waar nog dezer dagen twee slachtoffers te betreuen vielen door een botsing met een militairen auto, steeds meer verzoeken gehoord om wat meer beheerscht te rijden.” (*De Telegraaf*).

De Justitieele Dienst C van de politie stelde een uitvoerig onderzoek in. De getuigenverklaringen liepen, zooals steeds bij dergelijke gevallen, nogal uiteen. Ook kon men het niet eens worden over de snelheid, waarmede de militaire auto zou hebben gereden. **De eindconclusie van het onderzoek zal echter vermoedelijk zijn, dat de wielrijder te hard heeft gereden** en bij het uithalen een onvoorzichtige manoeuvre heeft gemaakt. (*Het Vaderland*)

Het slachtoffer woonde aan de Van Speykstraat nr. 119.

[B3] **Nicolaas Jo(h)annes van Valkenburg**. 45 jaar.
Geboren op 8 augustus 1894 te Den Bosch.
Overleden op 21 september 1939 te Den Haag.
Kunstschilder. Hij was gehuwd met Elisabeth Catharina Plantenga.

Bronnen

Overlijdensakte Den Haag, no. 1828 / 108
Inschrijving Den Haag

Dodelijk ongeluk in de Parkstraat. *Het Vaderland*, 's-Gravenhage, 21-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010018652:mpeg21:a0039>

Dodelijk ongeval in Den Haag. *De Telegraaf*, Amsterdam, 22-09-1939.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579580:mpeg21:a0097>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

24 september 1939. Drie journalisten verdwenen aan Poolse grens?

Op 10 oktober 1939 drukte een groot aantal kranten in België, Frankrijk en Nederland dit bericht af, dat afkomstig was van het Franse persbureau Havas:

Drie journalisten aan de Poolse grens verdwenen. In handen der Russen? Nederlander onder hen.

BOEKAREST 9 Oct. — Te Boekarest maakt men zich ongerust over het lot van drie journalisten, die zich gezamenlijk naar Zaleszczyki aan de Poolsch-Roemeense grens hadden begeven en van wie men sinds 24 September niets meer heeft vernomen. Het zijn de Fransche journaliste Suzanne Chaminade — medewerkster van het 'Journal' — een Deensche journalist en een Nederlandsche journalist, van wie de namen niet gemeld worden. De stad Zaleszczyki werd op 17 September door de Russische troepen bezet, die onmiddellijk de Roemoense grens sloten. Men heeft reden om te gelooven dat men de journalisten gedwongen heeft zich naar Kief of Moskou te begeven, daar de Sovjet-autoriteiten allen buitenlanders verboden hebben zich op door de Russische troepen bezet Poolsch grondgebied te bevinden. — (Havas)

De redactie van het A.N.P. besloot dit bericht te onderzoeken en meldde: “Bij navraag op het ministerie van buitenlandsche zaken te 's-Gravenhage bleek niets bekend te zijn omtrent het vermissen van een Nederlandsch journalist.” (afgedrukt in o.a. het *Algemeen Handelsblad*, 10 oktober 1939)

Dit, en het ontbreken van enig verder bericht over de vermiste journalisten, brengt ons tot de conclusie dat Havas zich baseerde op ongefundeerde oorlogsgeruchten uit Roemenië, en dat met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid geen enkele Franse, Deense of Nederlandse journalist op 24 september 1939 aan de Pools-Roemeense grens vermist raakte.

Het plaatsje Zaleszczyki ligt tegenwoordig in Oekraïne.

Bronnen

Trois journalistes, dont une Française, seraient intrénes par les Soviets. *L'Ouest-Eclair*, Paris/Rennes, 10-10-1939.

<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k661769k.texteImage>

Drie journalisten aan de Poolse grens verdwenen. In handen der Russen? Nederlander onder hen. *Telegraaf*, Amsterdam, 10-10-1939

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579611:mpeg21:a0112>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

26 september 1939. Luchtvaart-incident. Bij Helgoland. 1 dode.

Een Duits jachtvliegtuig valt bij Helgoland een KLM-Dakota aan. Het mag een wonder heten dat dit vliegtuig niet neerstortte, waardoor 'slechts' één dode viel. Aangezien het slachtoffer, een Zweedse ingenieur, niet de Nederlandse nationaliteit had, wordt hij niet meegeteld in dit onderzoek.

Gustav Robert Lamm. 38 jaar.

Geboren in 1901 te Zweden.

Overleden 26 september 1939 bij Helgoland, a/b KLM DC-3 'Mees'.

Hij woonde in Malmö.

Bronnen

Luchtdrama nabij Helgoland. *De Telegraaf*, Amsterdam, 27-09-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579588:mpeg21:p001>

K.L.M. vliegtuig 'Mees' beschoten. *Leidsch Dagblad*, Leiden, 27-09-1939.

<https://leiden.courant.nu/issue/LD/1939-09-27/edition/0/page/1>

Personalnotiser. *Teknisk Tidskrift*, 1939. Blz. 480.

<http://runeberg.org/tektid/1939a/0496.html>

26-09-1939 Douglas DC-3 c/n 2142 PH-ASM "Mees". Studiegroep Luchtoorlog .nl, [gezien 02-09-2018].

<https://studiegroepluchtoorlog.nl/26-09-1939-douglas-dc-3-c-n-2142-ph-asm-mees/>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

2 oktober 1939. Verkeersongeluk. Amersfoort 1 dode.

Amersfoort – Een met twee paarden bespannen militaire wagen rijdt op de hoek van de Eemstraat en Gaslaan een bakkersknecht aan, waardoor hij onder de wielen van de wagen raakt. Hij overlijdt in het St. Elisabethziekenhuis aan zijn verwondingen.

[B4] **Evert Jan Kuipers**. 20 jaar.

Geboren op 16 september 1919 te Utrecht.

Overleden op 2 oktober 1939 te Amersfoort.

Zoon van Cornelis Kuipers en Hendrika Boshuis.

In kranten wordt hij aangeduid als 'E.J. Kuiper', 'H.' en 'K.', van 21 of 22 jaar.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

<https://www.openarch.nl/show.php?archive=eem&identifier=54226899-d7f5-04e9-4351-57e938356541>

Bakkersknecht doodgereden. *De Tijd*, 's-Hertogenbosch, 03-10-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010989783:mpeg21:a0040>

Doodelijk ongeluk te Amersfoort. *De Telegraaf*, Amsterdam, 03-10-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579598:mpeg21:p009>

Wielrijder aangereden en gedood. *Zaans Volksblad*, Amsterdam, 03-10-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010944451:mpeg21:a0074>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

15 oktober 1939. Verkeersongeluk. Klimmen (L). 1 dode.

In het Limburgse Klimmen botst een fietser tegen een wandelende militair. Hij overlijdt in het ziekenhuis van Heerlen aan zijn verwondingen. De militair loopt een bekkenbreuk op.

[B5] Johannes van den Bogaard. 54 jaar.

Geboren op 24 april 1885 te Oploo.

Overleden op 15 oktober 1939 te Heerlen.

{Huis?}schilder. Woonde in Heerlerheide.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Noodlottige aanrijding. *De Telegraaf*, Amsterdam, 17-10-1939

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579622:mpeg21:a0112>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

16 oktober 1939. Schietincident. Budel. 1 dode.

Een soldaat schiet in het grensgebied met België een strooper dood, toen deze een marechaussee met zijn geweer bedreigde.

Strooper in het veld doodgeschoten. Marechaussee aangevallen.

Budel – In den nacht van Zondag [15] op Maandag [16 oktober] is hier een smokkelaar en strooper, de 33-jarige J.v.d.H.. doodgeschoten. Van der H. bevond zich omstreeks één uur 's nachts in het veld met de gebroeders L. uit Budel. Zij waren in de buurt van het gehucht Heikamp [= Heikant] aan het stroopen.

Toen de surveilleerende marechaussee v. G. en zijn begeleider, een soldaat, de stroopers betrapten, namen dezen een dreigende houding aan. Een hunner viel, nadat de lichtbak onklaar gemaakt was, den marechaussee, die een van de smokkelaars hij den kraag gegrepen had, aan. Van der H. richtte op een afstand van drie meter zijn geladen geweer op den marechaussee. De soldaat trachtte den marechaussee te ontzetten. Nadat hij een vergeefsche poging gedaan had om het geweer van den smokkelaar af te weren, loste hij een schot op v.d.H., die doodelijk in den buik getroffen werd.

De burgemeester benevens rijks- en gemeentepolitie waren spoedig ter plaatse. De herkenning van het lijk leverde aanvankelijk moeilijkheden op. Het werd per auto vervoerd naar het klooster der zusters te Budel. Tegen den middag arriveerde de districtscommandant der marechaussee uit Eindhoven. (*De Telegraaf*)

[B6] Johannes Franciscus van den Hurk. 33 jaar.

Geboren op 3 oktober 1906 te Maarheze.

Overleden op 16 oktober 1939 te Budel.

Op één van de twee overlijdensakte staat foutief 17 oktober 1939 als sterfdatum vermeld.

Archieven Burgerlijke Stand.

Strooper in het veld doodgeschoten. *De Telegraaf*, Amsterdam, 17-10-1939

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579622:mpeg21:a0054>

Terzijde: op 17 oktober 1939 wordt duidelijk dat twee gekken die – tegen alle waarschuwingen in – vanuit Den Helder per kano naar Texel wilden varen vermist en vermoedelijk omgekomen zijn. Het ging om P.B. Plasmeyer en de 28-jarige G.P.M. Rotier, beiden uit Den Helder.

23 oktober 1939. Verkeersongeluk. Magelang (Java, Ned. Indië). I dode.

Een militaire vrachtwagen met het registratienummer AA 2367 knalt tegen een boom, nadat de chauffeur vijf vrouwen en één man had aangereden. Zowel de chauffeur als de voetgangers raken ernstig gewond. Een van de vrouwen overlijdt 's nachts in een ziekenhuis.

Aangezien in de krantenberichten namen, initialen noch leeftijden vermeld worden, zullen de slachtoffers hoogstwaarschijnlijk Javanen geweest zijn.

[B7] **NN – vrouw.** Leeftijd onbekend.
Overleden 23 oktober 1939 te Magelang?

Bronnen

[Aneta]. Ongeluk met militairen auto. *Telegraaf*, Amsterdam, 24-10-1939

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579635:mpeg21:p006>

Het ernstig auto-ongeluk. Het Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië. Batavia, 5-10-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010227427:mpeg21:a0155>

Terzijde – enkele dagen later, ook op Java:

[25 oktober 1939]. Een man, 'Rotang uit Atjeh', vermoordt op Molenvliet te Batavia acht mensen en wordt daarna bijna gelyncht. Onbekend is wat het motief van de dader was. Het valt niet uit te sluiten dat dit een soort zelfmoordaanslag was van een extremist uit het nooit volledig 'gepacificeerde' Atjeh.

Het amokdrama op Molenvliet. *De Telegraaf*, 08-11-1939.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579661:mpeg21:a0078>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

4 november 1939. Vliegtuigcrash bij Ambon. 1 dode (+ 4).

Kort na de start stort bommenwerper Glenn Martin 166 WH-3 M570 van 2de Vliegtuig Groep van de Militaire Luchtvaart KNIL neer. De vier bemanningsleden en de passagier – een bewaker van het vliegveld op Ambon, komen om.

“Ooggetuigen vertelden, dat het ongelukkige vliegtuig boven het militaire zwembad, achter het fort „Victoria“, vloog, toen men onder het toestel rookwolken zag. Het zette koers naar den overkant van de baai. Volgens opvarenden van een der gouvernementsschepen brandde het toestel toen.

Aan den overkant gekomen, vlak tegenover de stad Ambon, maakte het vliegtuig een scherpe wending. Plotseling zag men een steekvlam onder het toestel, dat in een vrilte neerstortte. Men hoorde nog een ontploffing en zag een groote vuurzuil opstijgen. Daarna zag men nog lang een rookkolom.

Een ooggetuige meende een parachute gezien te hebben. Het schijnt evenwel, dat twee der inzittenden uit het toestel gesprongen zijn, zonder dat de parachute zich heeft ontplooid, vermoedelijk omdat het toestel daarvoor niet hoog genoeg was. Hun ontzielde lichamen werden later op eenigen afstand van het toestel gevonden.”(*Indische Courant*, 15-11-1939).

Het toestel maakte deel uit van een patrouille onder commando van kapiteinvlieger Stephan.

De burgerdode was:

[B8] ? **Versteeg**. Daggelder-bewaker vliegveld Ambon.
Overleden op 4 november 1939 bij Ambon.

De omgekomen militairen waren:

Sake Kromhout van der Meer. Sergeant-vlieger (1e piloot).
W.J.A. Comfurius. Vaandrig-kort verband-vlieger (2e piloot).
W.F. Steenman. Brigadier (telegrafist).
L.J.P. Mulder. Brigadier (monteur).

Zie verder: Bart FM Droog. Oorlogsslachtoffers. Militaire Luchtvaart / Militaire Luchtvaart-KNIL. 1 september 1939 – 9 mei 1940. *TPO/Droog Magazine*, 2018. Blz. 14.

10 november 1939. Ongeluk met springstof. Bellingwolde. 1 dode (burger).
Tevens komt een soldaat om het leven.

De 20-jarige soldaat Ekke van der Net bewaakt een ondermijnde brug over het Verbindingskanaal in het oost-Groningse Bellingwolde. De springlading is op scherp gesteld, nadat de Generale Staf gewaarschuwd is voor een op handen zijnde Duitse inval. Van der Net heeft bevel gekregen om niemand de brug over te laten.

Dan komt de 25-jarige kruidenier Klaas Mulder uit Sellingen op een bakfiets aangereden, vergezeld door een hondje. Hij wil de brug over. De soldaat weigert hem door te laten, maar na enige aandrang – de kruidenier zou anders 15 kilometer moeten omfietsen – helpt hij de kruidenier de bakfiets de brug over te duwen.

Er volgt een daverende explosie. De soldaat en de kruidenier zijn op slag dood. Het hondje overleeft op miraculeuze wijze.

[B9] **Klaas Mulder.** 25 jaar.

Geboren op 13 november 1913 te Siddeburen (gemeente Slochteren).

Overleden op 10 november 1939 te Bellingwolde.

Kruidenier. Gehuwd, één kind. Begraven in Vlagtwedde.

In sommige krantenberichten wordt hij 'Jan Mulder' genoemd.

Zie voor meer over soldaat Ekke van der Net het bestand '[Slachtoffers Landmacht](#)'.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Open Archieven.

<https://www.openarch.nl/show.php?archive=gra&identifier=f2803374-56f2-c002-e0aa-111c3022adcc>

Ontploffing te Bellingwolde. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 11-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010676913:mpeg21:a0025>

Twee ernstige ontploffingen in ons land. *Friesch dagblad*, Leeuwarden, 13-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMTRES02:000024794:mpeg21:a0004>

Ekke van der Net. WKRegister. [Gezien 02-09-2018].

<http://www.wkregister.nl/personen/ekke-van-der-net/>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

12 november 1939. Verkeersongeluk, Veendam, 1 dode, 1 zwaargewonde.

Een militair motorrijder rijdt de zesjarige Jantje Waarsing dood. De bestuurder raakt zelf zwaargewond en wordt overgebracht naar een ziekenhuis te Groningen. Het is onbekend of de motorrijder al dan niet bezwijkt aan zijn verwondingen.

[B10] **Jantje Waarsing**. 6 jaar.

Geboren op 28 februari 1933 te Zuidwending (Veendam).

Overleden 12 november 1939 te Zuidwending (Veendam).

Dochtertje van fabrieksarbeider Freerk Waarsing en Roelfien Zuidema. Ze is begraven op begraafplaats Ommelandervijk, bij Veendam.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Kind gedood, motorrijder ernstig gewond. *De Telegraaf*, Amsterdam, 13-11-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579668:mpeg21:p023>

Waarsing, Jantje.Graftombe.nl. [Gezien 31-10-2018]

[https://www.graftombe.nl/names/info/863047?](https://www.graftombe.nl/names/info/863047?utm_source=OpenArchieven&utm_medium=browser&utm_campaign=OpenData)

[utm_source=OpenArchieven&utm_medium=browser&utm_campaign=OpenData](https://www.graftombe.nl/names/info/863047?utm_source=OpenArchieven&utm_medium=browser&utm_campaign=OpenData)

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

16 november 1939. Verkeersongeluk. Erp. 1 dode.

“Een militair transport, bestaande uit een truck met oplegger, haalde een met paard bespannen kar in, terwijl op hetzelfde oogenblik een tegenligger naderde. Toen de militaire wagen remde, kwam de aanhangwagen dwars over den weg te staan, de tegenligger, een veeauto, vloog er met vaart tegenop en één der inzittenden, J.J. Ottenheim, werd helaas op slag gedood.” (*De Telegraaf*, 09-05-1940)

Op 7 mei 1940 moest de militaire chauffeur, de 20-jarige v.d. Z. uit Utrecht, zich voor de Krijgsraad in Den Bosch verantwoorden. Hij werd veroordeeld tot een voorwaardelijke straf van drie maanden hechtenis.

[B11] **Johannes Jacobus Ottenheijm**. 38 jaar.

Geboren op 8 april 1901 te Helden.

Overleden op 16 november 1939 te Erp.

Hij was sinds 15 oktober 1928 gehuwd met Carolina Johanna Maria Maessen.

Archieven Burgerlijke Stand.

Krijgsraad. Dodelijk auto-ongeval te Erp. *Provinciale Noordbrabantsche en 's-Hertogenbossche Courant*, 's-Hertogenbosch, 08-05-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMSADB01:000017776:mpeg21:a0106>

Voorwaardelijke straf voor een militair chauffeur. *De Telegraaf*, Amsterdam, 09-05-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578287:mpeg21:a0269>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

4 december 1939. Ongeluk met revolver. Bergentheim. 1 dode.

(Van onzen correspondent). Stad Hardenberg. 4 Dec. — Een meisje, de 18-jarige Johanna van Bent, dochter van het hoofd der christelijke school te Bergentheim, heeft gisteravond op wel tragische wijze den dood gevonden. Met een vriendin bezocht zij een familie aan den Stationsweg te Bergentheim, waar ook verschillende soldaten ingekwartierd zijn. De meisjes raakten aan het stoeien met enkele van de soldaten en daarbij moet een dezer, de 23-jarige sergeant Van E. gekscherend een revolver getrokken hebben, waarmede hij de meisjes bedreigde.

Plotseling ging het wapen af en trof mej. Van Bent in den linkerschouder, dicht nabij den hals. Het meisje stortte neer. Een ijlings gewaarschuwde dokter kon slechts den dood constateeren. Sergeant Van E. is naar Hardenberg gebracht en daar in de marechausseekazerne opgesloten. (*Telegraaf*)

“Voor den krijgsraad te Utrecht stond terecht de 21-jarige sergeant-capitulant van E. die eenige maanden geleden een meisje met een revolvershot heeft gedood. Uit het relaas van den beklagde kwam vast te staan, dat hij met een soldaat, die een vriend van hem was, en eenige meisjes op een kamer vertoefde. Hij had voor de aardigheid zijn revolver getrokken en den loop in den hals van een der meisjes gedrukt. Zijn vriend was toegesprongen en had hem op het roekelooze van zijn daad gewezen.

Even later trok hij opnieuw z'n revolver en richtte het wapen op eenigen afstand op hetzelfde meisje. Nu ging het schot af. De halsslagader was getroffen en een sleutelbeen werd verbrijzeld. Eenige dagen later is het meisje overleden. De auditeur-militair wees op de buitengewoon roekelooze wijze, waarop de beklagde te werk was gegaan en eischte een gevangenisstraf van zes maanden.” (*Eindhovensche en Meerijsche Courant*)

[B12] **Antonia Everdina Johanna Bent.** 18 jaar.

Geboren op 24 december 1921 te Gendringen.

Overleden op 3 december 1939 te Bergentheim (Ambt Hardenberg).

Dochter van Hendrik Johan Bent en Johanna Georgine Sijtsma.

Archieven Burgerlijke Stand / [Genealogische gegevens uit Noord-Oost Overijssel](#).

Revolver is geen speelgoed. *De Telegraaf*, Amsterdam, 04-12-1939.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579704:mpeg21:a0193>

Krijgsraad Utrecht. *Eindhovensche en Meerijsche Courant*. Eindhoven, 24-04-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBDDD02:000199919:mpeg21:a0087>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

10 december 1939. Verkeersongeluk. Zeist. 1 dode.

De 52-jarige Mia Bake, kunstschilder en etsers, wordt op de Slotlaan in Zeist door een militaire auto aangereden. Ze overlijdt de volgende dag in het ziekenhuis te Zeist.

MIA BAKE OVERLEDEN

(Van onzen correspondent.) Amersfoort, 15 Dec. Op de R. K. begraafplaats te Zeist is hedenmorgen de teraardebestelling geschied van Mia Bake. Dezer dagen had zij een ongeval, ten gevolge waarvan zij is overleden. Mia Bake was een bekende schilderes. Zij beoefende vooral de etskunst, waarin zij zich geheel gaf, overeenkomstig haar karakter en teekenstijl. Op exposities in binnen- en buitenland had zij succes en vond haar werk veel waardeering. Zij was lid van het Amersfoortsche Kunstenaarsgilde en men kon daar haar fraai en degelijk etswerk geregeld bewonderen. In stillen eenvoud is vanochtend na een uitvaartmis haar bijzetting op de R.K. begraafplaats geschied. Vrienden en kunstminnenden waren aanwezig om Mia Bake de laatste eer te bewijzen. (*Algemeen Handelsblad*)

[B13] **Marie Hermance Stephanie Bake.** 52 jaar.

Geboren op 26 december 1886 te Utrecht.

Overleden op 11 december 1939 te Zeist.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Auto-ongeluk in Zeist. *De Telegraaf*, Amsterdam, 13-12-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110579719:mpeg21:p007>

Op haar overlijdensakte staat abusievelijk 5 december als sterfdatum vermeld.

Familiebericht. *Algemeen Handelsblad*, Amsterdam, 12-12-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000088591:mpeg21:a0104>

Mia Bake overleden. *Algemeen Handelsblad*, Amsterdam, 15-12-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000088597:mpeg21:a0174>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

17 december 1939. Schietincident. Bij Neede (Gelderland). 1 dode.

Een personenwagen negeert een stopteken van een soldaat bij van een militaire wachtpost. De soldaat lost een waarschuwingsschot, de auto stopt en de chauffeur stapt uit. Als de soldaat dichterbij komt, stapt de chauffeur weer in en rijdt weg. Hierop loste de soldaat een schot op de auto.

Later blijkt dat in de auto twee mannen en twee vrouwen hadden gezeten. Een van de vrouwen, mej. L. te Pas uit Eibergen, werd door het schot ernstig gewond.

De chauffeur, een jongeman uit Eibergen, brengt haar naar dokter Wouters te Neede, die haar vervolgens naar het r.k. ziekenhuis in Enschede brengt, waar ze na een paar uur overlijdt.

Zowel dokter Wouters, die kort voor het incident dezelfde wachtpost passeerde en ook beschoten werd, als de jongeman zeggen dat de dienstdoend soldaat alleen z'n arm heen en weer had bewogen – het teken om vaart te minderen.

[B14] **Aleida Wilhelmina ten Pas.** 19 jaar.

Geboren op 17 augustus 1920 te Eibergen

Overleden op 18 december 1939 te Enschede.

Archieven Burgerlijke Stand.

Open Archieven

<https://www.genealogieonline.nl/genealogische-gegevens-uit-noord-oost-overijssel/125523.php>

Soldaat vuurde op een auto. Meisje doodelijk getroffen. *Soerabaijasch Handelsblad*, Soerabaja, 05-01-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011121871:mpeg21:a0076>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

26 januari 1940. Verkeersongeluk. Dorkwerd (Groningen). 1 dode.

Militair Eltje L, 19 jaar, uit Appingedam, al herhaaldelijk wegens verkeersover-tredingen bekeurd, rijdt bij zware mist in een vrachtwagen met oplegger 'nabij de school te Dorkwerd op den Frieschen straatweg' een auto aan, die daardoor tegen een boom botst. De bestuurder van die auto overleeft het niet.

Er wordt wegens roekeloos rijgedrag één maand hechtenis tegen de militair geëist.

[B15] **Rinze de Vries**. 21 jaar.

Geboren op 14 juni 1918 te Groningen.

Overleden op 26 januari 1940 te Groningen.

Expediteur. Hij is begraven op de Zuiderbegraafplaats aan de Hereweg te Groningen.

Archieven Burgerlijke Stand.

Graf gezin de Vries (met foto). Online-begraafplaatsen.nl. [Gezien 31-10-2018].

[https://www.online-begraafplaatsen.nl/zerken.asp?](https://www.online-begraafplaatsen.nl/zerken.asp?g=799075&utm_source=OpenArchieven&utm_medium=browser&utm_campaign=OpenData)

[g=799075&utm_source=OpenArchieven&utm_medium=browser&utm_campaign=OpenData](https://www.online-begraafplaatsen.nl/zerken.asp?g=799075&utm_source=OpenArchieven&utm_medium=browser&utm_campaign=OpenData)

Het veroorzaken van dood door schuld. *Nieuwe Provinciale Groninger Courant*, Delfzijl, 19-04-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010694088:mpeg21:a0104>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

9 februari 1940. Schietincident. Vlodorp (Limburg). 1 dode.

Een Nederlandse grenssoldaat schiet bij grensstation Vlodorp de 44-jarige dokter J.H.M. Meuwissen uit St. Odiliënberg dood, nadat deze een stopteken ge-
negeerd had.

[B16] **Joseph Hubert Marie Meuwissen.**

44 jaar.

Geboren op 5 mei 1895 te Echt.

Overleden op 9 februari 1940 te Vlodorp.

Hij was in 1925 gehuwd met Johanna Maria Antonia Godschalx. Het echtpaar had acht kinderen: Maria, Albertine, Hilaire, Jan, Antoon, Veronique, Lousje en Josée Renée.

Dokter Meuwissen is op 13 februari 1940 in St. Odiliënberg begraven.

Links: foto in *Telegraaf*, 13 februari 1940

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Dokter doodgeschoten door schildwacht. Een misverstand aan de grens. *De Telegraaf*, Amsterdam, 10-02-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578591:mpeg21:a0026>

Dokter door schildwacht doodgeschoten. *Zutphense Courant*, Zutphen, 10-02-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010695209:mpeg21:a0068>

Familieberichten. *De Maasbode*, Rotterdam, 12-02-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110529886:mpeg21:a0171>

Dokter Meuwissen uit St. Odiliënberg. [Wazige foto]. *Limburger Koerier*, Heerlen, 12-02-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010327253:mpeg21:a0116>

Tragisch ongeluk in grensgemeente. Arts door schildwacht doodgeschoten. *Friesch Dagblad*, Leeuwarden, 12-02-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010325044:mpeg21:a0034>

Gedenkteken voor wijlen dokter Meuwissen. *De Tijd*, 's-Hertogenbosch, 28-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010989274:mpeg21:a0121>

H. Mis voor Dr. Meuwissen. *Limburger Koerier*, Heerlen, 28-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010327211:mpeg21:a0221>

26 februari 1940. Verkeersongeluk. Woudenberg. 1 dode.

De 31-jarige controleur der crisis-wetten R.W. Lammerts uit Amersfoort slipt met zijn fiets, waarna hij wordt overreden door een achter hem rijdende militaire auto. Hij is op slag dood. Dit gebeurde op de Woudenbergsestraatweg ter hoogte van het postkantoor te Woudenberg.

[B17] **Reinier Wubben Lammerts**. 31 jaar.

Geboren op 8 augustus 1908 te Haarlemmermeer.

Overleden op 26 februari 1940 te Woudenberg.

Hij was gehuwd met Trijntje Verbeek.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Na val overleden. *Algemeen Handelsblad*, Amsterdam, 26-02-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000087423:mpeg21:a0037>

Noodlottig afgelopen. Fietsers door auto's gedood. *De Telegraaf*, Amsterdam, 26-02-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578618:mpeg21:a0233>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

26 februari 1940 (2). Verkeersongeluk. Zeist. 1 dode.

Een auto met twee burgers botst op de Utrechtse Straatweg, nabij het natuurbad 'Mooi Zeist', op een auto uit een militaire kolonne. Beide inzittenden raken gewond. Een van de burgers overlijdt bij het vervoer naar het ziekenhuis te Zeist.

[B18] **Barthelomeus Pieter Antonius Bergers**. 20 jaar.

Geboren op 22 november 1919 te Leiden.

Overleden op 26 februari 1940 te Zeist.

Hij woonde aan de Biesboschstraat 17 hs te Amsterdam.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand, Militieregister.

Archiefkaarten 1939-1994, Amsterdam.

[https://archieff.amsterdam/indexen/archiefkaarten_1939-1994/zoek/query.nl.pl?
i1=1&v1=antonius&a1=bergers&x=1&z=b#A01232_0056_0709](https://archieff.amsterdam/indexen/archiefkaarten_1939-1994/zoek/query.nl.pl?i1=1&v1=antonius&a1=bergers&x=1&z=b#A01232_0056_0709)

Autobotsing te Zeist. Amsterdammer verongelukt. *De Telegraaf*, Amsterdam, 27-02-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578619:mpeg21:a0090>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

7 maart 1940. Vliegtuigbom. Schiermonnikoog. 3 doden.

Drie burgers willen een op het strand gevonden vliegtuigbom demonteren. Dat gaat mis.

“Toen de drie mannen Woensdag langs het strand het projectiel ontdekten, beseften zij niet welk een gevaarlijk voorwerp zij hadden gevonden. De bom werd achterop een fiets geladen en zoo naar het huis. van Van Dijk vervoerd. Zij besloten gistermiddag het gevaarlijke projectiel in den tuin te demonteeren. (...) De burgemeester waarschuwde hen nog: “Pas op, dat is gevaarlijk”, maar zij trokken zien daar niets van aan en begonnen het projectiel te bewerken.

Nauwelijks waren zij daarmee begonnen toen de bom tot explosie kwam. De gevolgen waren verschrikkelijk. Alle drie mannen verloren hun beenen. Bandstra werd op slag gedood. Over het geheele lichaam gewond, werden zij weggeslingerd. Een groote kuil wees de plaats aan, waar de bom had gelegen. Overall in den omtrek waren de ruiten gesprongen. De geneesheer van het eiland verleende de eerste hulp.” (*De Courant – Het Nieuws van den Dag*). De twee andere mannen overlijden dezelfde dag aan hun verwondingen.

De bom had overigens veel grotere schade kunnen aanrichten – uit onderzoek bleek dat maar een klein gedeelte van de springstof in de bom was ontploft.

Een dag eerder hadden drie andere eilanders meer geluk: 'Woensdag had ook de heer Boersma op het strand van Schiermonnikoog een vliegtuigbom gevonden. Hij nam deze mee zijn woning, waar zijn beide zoons het projectiel gisteren hebben gedemonteerd, gelukkig hebben zich hierbij geen ongelukken voorgedaan.' (*POZC*, 8 maart 1940).

[B19] **Freerk Bandstra**. 47 jaar.

Geboren op 16 februari 1893 te Anjum (Oostdongeradeel)

Overleden op 7 maart 1940 te Schiermonnikoog

Op slag gedood. Hij was gehuwd met Mina de Jong uit Paesens.

[B20] **Rinze Visser**. 27 jaar.

Geboren op 12 februari 1912 te Anjum (Oostdongeradeel).

Overleden op 7 maart 1940 te Schiermonnikoog. 's Avonds thuis aan verwondingen overleden.

[B21] **Anne van Dijk**. 33 jaar.

Geboren op 5 januari 1907 te Oostdongeradeel.

Overleden op 7 maart 1940 te Oostmahorn (Oostdongeradeel)

Met reddingsboot naar Oostmahorn op het vasteland overgebracht, waar hij aan z'n verwondingen bezweek. Hij was gehuwd.

Hun graven op de Algemene Begraafplaats Schiermonnikoog zijn – zover bekend – geruimd.

Bronnen bij 'Vliegtuigbom. Schiermonnikoog'

Archieven Burgerlijke Stand.

Gevonden bom ontplofte. Drie doden op Schiermonnikoog. De les: blijf af van gevaarlijke projectielen. *De Courant – Het Nieuws van de Dag*, Amsterdam, 08-03-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010986346:mpeg21:a0049>

Drie doden op Schiermonnikoog. Vliegtuigbom bij demonteeren ontploft. *Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant*, Zwolle, 08-03-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010314034:mpeg21:a0048>

De burens kwamen kijken naar de bom. *De Courant – Het Nieuws van de Dag*, Amsterdam, 08-03-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010986346:mpeg21:a0132>

Het ongeluk op Schiermonnikoog. Bom slechts gedeeltelijk ontploft. *Leeuwarder Courant*, Leeuwarden, 08-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010607912:mpeg21:a0049>

Een gevaarlijk projectiel op het strand. Een op Schiermonnikoog aangespoelde mijn. Niet aanraken! (...) *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 11-03-1939.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010326242:mpeg21:a0193>

Mijnen en bommen aangespoeld. [Op Schiermonnikoog]. *De Noord-Ooster*, Wildervank, 12-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMVEEN01:000086045:mpeg21:a0114>

De explosie op Schiermonnikoog. De drie slachtoffers ter aarde besteld. *De Noord-Ooster*, Wildervank, 12-03-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMVEEN01:000086045:mpeg21:a0113>

Het eiland Schiermonnikoog. Rinze Visser. Genealogie Online. [Gezien 31-10-2018].

<https://www.genealogieonline.nl/het-eiland-schiermonnikoog/l13641.php>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

27 maart 1940. Schietincident. Hoogland (U). 1 dode.

“Amersfoort, 28 maart. – In het naburige dorpje Hoogland heeft een dienstplichtige infanterist, die in huis was bij den 72-jarigen alleenwonenden Van Riesen, tijdens het schoonmaken van zijn revolver, den ouden man bij ongeluk doodgeschoten.

De gemeente- en militaire politie hebben het onderzoek in dit droevige geval in handen. Het lijk is in beslag genomen en zal naar Utrecht overgebracht worden voor sectie. De militair is aangehouden.” (*De Telegraaf*)

[B22] **Willebrordus Antonius van Riesen**. 71 jaar.

Geboren op 6 april 1868 te Hoogland.

Overleden op 27 maart 1940 te Hoogland (bij Amersfoort).

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Oude man te Hoogland doodgeschoten. Ongeluk met een revolver. *De Telegraaf*, Amsterdam, 28-03-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578166:mpeg21:a0055>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

29 maart 1940. Verkeersongeluk. Weltevreden (Ned. Indië). 1 dode

Een 37-jarige sergeant-majoor-instructeur rijdt met 60 km/u in zijn auto “op Kramat te Weltevreden (...) toen plotseling een harde klap weerklonk en een Inlandsche fietser, die op hjet rijwielpad reed, met fiets en al door de lucht werd geslingerd en bewusteloos neerkwam. Den dag daarop overleed de man.” (*De Indische Courant*)

De militair reed door, zonder zich om het slachtoffer te bekommeren. Korte tijd later werd hij opgespoord en moest zich voor de krijgsraad te Tjimahi verantwoorden. Tegen hem werd zes maanden gevangenisstraf geëist.

De uitspraak vond plaats op 30 december 1940. Hij werd overeenkomstig de eis veroordeeld.

[B23] **NN - Javaan**. Leeftijd onbekend.
Overleden op 30 maart 1940 te Batavia(?)

Bronnen

Dood door schuld. Zes maanden gevangenisstraf geëist. *De Indische Courant*, Soerabaja, 20-12-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011176404:mpeg21:a0111>

Krijgsraaduitspraken. Doodelijk ongeluk op Kramat. *Bataviaasch Nieuwsblad*, Batavia, 31-12-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011221561:mpeg21:a0051>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

10 april 1940. Verkeersongeluk. Rotterdam. 1 dode.

De 71-jarige voetganger A. Brouwer steekt plots de straat over, bij de kruising van de Rochussenstraat en de Heemraadsingel. Hij wordt aangereden door een militaire auto, bestuurd door de 24-jarige luitenant G.E.L. De voetganger overlijdt later die dag in het ziekenhuis aan de Coolsingel.

[B24] **Adrianus Brouwer**, 71 jaar.

Geboren op 10 oktober 1868 te IJsselmonde.

Overleden op 10 april 1940 te Rotterdam.

Hij was gehuwd met Neeltje Slagboom.

Bronnen

Archieven Burgerlijke Stand.

Bejaarde voetganger onder auto. *De Telegraaf*, Amsterdam, 11-04-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578190:mpeg21:a0111>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

Ca. 24 april 1940. Dienstongeluk. Andir, Bandoeng. 1 dode.

“In een der werkplaatsen van de luchtvaartafdeeling op Andir te Bandoeng heeft zich een tragisch ongeval voorgedaan, dat een jong leven tot slachtoffer heeft geëischt.

De 19-Jarige S. Doelitzch, daggelder-werkman, was bezig met een karwei, waarbij hij gebruik maakte van een verf-afbijtmiddel, bestaande uit een menging van spiritus, benzol en aceton, een zeer ontvlambare oplossing.

Door welke oorzaak weet men niet, geraakte de oplossing in brand, waarna binnen enkele oogenblikken de kleeren van den jongen Doelitzch vlam vatten. In vlammen gehuld rende hij het lokaal uit, een ander binnen, totdat ijlings toegeschoten manschappen na groote moeite er in slaagden, de vlammen te dooven.

Deerlijk verbrand werd het slachtoffer naar het militair hospitaal te Tjimahi vervoerd. Geneeskundige hulp kon echter niet meer baten. Gisternacht is de ongelukkige overleden.”

[B25] **S. Doelitzch**. Daggelder-werkman. 19 jaar.

Geboren ca. 1920.

Overleden op 26 april 1940 te Tjimahi.

Levend verbrand. *De Indische Courant*, Soerabaja, 27-04-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011176778:mpeg21:a0005>

Achternaam mogelijk verbasterd; het zou ook Doelitzsch, Dölitzch of Dölitsch geweest kunnen zijn.

Mogelijk familie van Willem Gerbrand Doelitzsch (Dölitzsch), Amsterdam, 23-02- 1893 - Tjimahi 10-09-1945.

<https://www.genealogieonline.nl/stamboom-knaapen/16449.php>

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

27 april 1940. Verkeersongeluk. Bij Eindhoven. 1 dode.

Een burger-motorrijder gaat het met te hoge snelheid een bocht door, waardoor hij op een motor-met-zijspan van de militaire politie botst. De burgermotorrijder is op slag dood, zijn passagier raakt zwaar gewond. De bestuurder van de militaire motorfiets loopt lichte verwondingen op, zijn passagier blijft ongedeerd.

[B26] **Johannes Oomes**. 29 jaar.

Geboren te Oosterhout, 12 mei 1910.

Overleden op 27 april 1940 te Vlokhoven (Eindhoven).

Hij was betonvlechter en woonde in Eindhoven. Oomes was gehuwd met Catharina Jansen. Ze hadden drie kinderen.

Archieven Burgerlijke Stand.

Het motorverkeer op de weg eist weer slachtoffers. *De Volkskrant*, Utrecht, 29-04-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010845276:mpeg21:a0059>

Met groote vaart links door de bocht. *Utrechts Volksblad*, Amsterdam, 29-04-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010941304:mpeg21:a0073>

Met groote vaart links door de bocht. Eén dode, twee gewonden. *Leeuwarder Nieuwsblad*, Leeuwarden, 01-05-1940.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010745628:mpeg21:a0098>

Oomes, Johannes. Zoekjestamboom.nl. [Gezien 31-10-2018].

<http://www.zoekjestamboom.nl/zoek-uitgebreid/18/Genealogische-bronnen?>

[mivast=48&miadt=48&mizig=380&miview=tbl&milang=nl&micols=1&mires=0&mip1=oomes&mip3=johannes](http://www.zoekjestamboom.nl/zoek-uitgebreid/18/Genealogische-bronnen?mivast=48&miadt=48&mizig=380&miview=tbl&milang=nl&micols=1&mires=0&mip1=oomes&mip3=johannes)

Terug naar [Overzicht](#) (klik)

1939-1940. Nederlandse vrijwilligers naar Finland

Meerdere Nederlandse mannen vertrokken in 1939/1940 naar Finland, om als vrijwilliger aan Finse zijde tegen de Sovjets mee te vechten in de Winteroorlog (30 november 1939 – 13 maart 1940). Het is onbekend hoeveel Nederlanders daadwerkelijk hebben meegevochten. Ook is het onbekend hoevelen daarbij omgekomen zijn.

De Nederlandse kranten berichtten over enkele van deze mannen. Het is hoogst onwaarschijnlijk dat over álle vrijwilligers bericht werd.

Wat wel bekend is, is dat wie in militaire dienst trad van een vreemde mogendheid vóór 1946 automatisch de Nederlandse nationaliteit verloor. Formeel gezien kunnen dus geen Nederlanders als militair bij de strijd in Finland omgekomen zijn.

Zover bekend zijn er onder de Nederlandse burgers die destijds in Finland woonden en/of werkten geen slachtoffers gevallen. Na het sluiten van het vredesverdrag tussen Finland en de Sovjet-Unie vertrok een Nederlandse Rode Kruis ambulance-eenheid naar Finland. De werkzaamheden van dit team vallen buiten het bestek van dit onderzoek.

Bronnen

Fins-Russische Winteroorlog 1939-1940. Go2war2.nl, [gezien 02-09-2018].

<http://www.go2war2.nl/artikel/554/Fins-Russische-Winteroorlog-1939-1940.htm>

Verschillende jongelui naar Finland vertrokken om mee te vechten. 4 jonge Rotterdammers. *De Telegraaf*, Amsterdam, 31-01-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578573:mpeg21:a0189>

Vrijwilligers voor Finland. *De Telegraaf*, Amsterdam, 03-02-1940

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578579:mpeg21:a0184>

Sovjetbommen op Nederlandsch Consulaat. *De Telegraaf*, Amsterdam, 04-02-1940

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578581:mpeg21:a0001>

Nederlander gewond in Finland. [betreft de journalist Erik Hazelhof Roelfzema, later bekend geworden als de 'Soldaat van Oranje']. *De Telegraaf*, Amsterdam, 24-02-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578615:mpeg21:a0146>

Twee sergeants en een soldaat gevlucht. Op avontuur naar Finland. *De Telegraaf*, Amsterdam, 11-03-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578139:mpeg21:a0248>

Deserteurs wacht zware straf. *De Telegraaf*, Amsterdam, 14-03-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578144:mpeg21:a0070>

Jongeman reisde naar Finland. Toen hij er aankwam was de oorlog geëindigd. *De Telegraaf*, Amsterdam, 03-04-1940.

<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:110578176:mpeg21:a0107>